

VÝUKA ŽÁKA S ODLIŠNÝM MATEŘSKÝM JAZYKEM Z HLEDISKA PŘÍPRAVY UČITELE

Pavla Dobešová

Plischke J. *Výuka žáka s odlišným mateřským jazykem z hlediska přípravy učitele*.
Olomouc : Univerzita Palackého, 2008. 118 s. ISBN 978-80-244-2162-9.

*„Schopnost komunikace začíná pozorností k lidem.
Začíná tou neustávající, lačnou pozorností,
při níž člověk zapomíná na sebe.“*

Levi

Tímto působivým citátem je uvedena monografická publikace dr. Plischke, která navazuje na předchozí dílo – *Výuka žáka s odlišným mateřským jazykem*. Vznikla jako výstup projektu GA ČR 406/07/P053 a je zaměřena na problematiku výuky žáka s odlišným mateřským jazykem z hlediska přípravy učitele.

Autorka se v ní zabývá současným problémem, a to vzděláváním rostoucího počtu žáků s odlišným mateřským jazykem na našich školách, což je způsobeno migrací obyvatel a zvyšujícím se počtem cizinců žijících i se svými dětmi v ČR. Bezprostředně je však monografie orientována na přípravu učitelů těchto žáků.

Hlavním cílem jmenovaného projektu bylo:

- „*přispět k rozvoji základny poznatků o výuce žáků s odlišným mateřským jazykem, především těch žáků, kteří vyučovací jazyk plně neovládají,*“
- „*vypracovat soubor požadavků na pregraduální i postgraduální přípravu učitelů, aby byli na výuku žáků s odlišným mateřským jazykem připravováni odborně a systematicky.*“

Práce je rozčleněna celkem do pěti kapitol, jež se dále dělí na podkapitoly.

První kapitola s názvem *Společenské souvislosti vzdělávání žáků s odlišným mateřským jazykem* předkládá aktuální demografické údaje vztahující se k cizincům pobývajícím na našem území a samozřejmě také k jejich dětem navštěvujícím české školy. Dále upozorňuje na legislativní dokumenty ke vzdělávání žáků s odlišným mateřským jazykem, např. na RVP pro ZŠ.

Důležitost učitele pro vzdělávání těchto žáků je zdůrazněna v kapitole následující – *Zkušenosti škol a přístupy ke vzdělávání žáků s odlišným mateřským jazykem*, která poukazuje na přípravu pedagogů na Univerzitě Palackého v Olomouci prostřednictvím různých vyučovacích předmětů (př. Výuka žáka s odlišným mateřským jazykem) a realizovaných projektů.

Třetí kapitola *Teorie bilingvismu související s výukou žáků s odlišným mateřským jazykem* tvoří teoretické pojednání, na něž je podrobně zaměřena již výše zmíněná předchozí monografie.

Práce učitele s jazykovými dovednostmi žáka tvoří čtvrtou kapitolu, jež upírá svou pozornost na komunikaci učitele a žáka s odlišným mateřským jazykem, zejm. na problematiku způsobu vedení dialogu, kladení otázek, porozumění obsahu.

Realizovaná výzkumná šetření, která částečně navazují na výzkumy předchozí, nám popisuje kapitola poslední, pátá.

Hlavním cílem kvantitativního výzkumu bylo zjištění, co všechno by měla zahrnovat příprava učitelů, aby byli schopni efektivně vyučovat žáky s odlišným mateřským jazykem. Výzkumné šetření probíhalo za pomoci metody dotazníku (145 respondentů), jenž byl distribuován do střední, severní a východní Moravy, také do východních Čech a SRN (učitelé binacionálního bilingvního gymnázia).

Kvalitativní výzkumná šetření se odehrávala na základních školách v regionu severní Morava a zjišťovala tzv. prototypy pojmů u žáků odlišného mateřského jazyka, zejména nakolik se prototypy pojmů u těchto dětí liší od prototypů v běžné české společnosti.

Monografie je přehledně, logicky strukturována a doplněná o grafická znázornění či tabulky vyplývající z výzkumu.

Je určena nejen pro studenty vysokých škol učitelských oborů, ale také pro pedagogy v praxi. Představuje pro ně cenného rádce, neboť předkládá poznatky využitelné při výuce žáků s odlišným mateřským jazykem, kterých v českých školách neustále přibývá.

Mgr. Pavla Dobešová
Katedra českého jazyka a literatury
Pedagogická fakulta UP
Žižkovo nám. 5
771 40 Olomouc
Pavla.Dobesova@seznam.cz